

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus VI. An peccet mortaliter, qui negativè se habet ad insurgentes
carnis tentationes?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

4. Ratio secundæ partis est : quia voluntarium, quod sufficit ad actum humanum, etiam sufficit ad peccatum ; sed ad actum humanum sufficit voluntarium causatum per virtutalem advertentiam, nec requiritur semper actualis advertentia ; nam qui longiori temporis morâ continuat aliquod peccatum, etiam continuo peccat, quamvis initio tantum ad illius peccati malitiam advertit ; cum saepe in ipso flagranti crimine advertentia malitiæ per passionis vehementiam absorbeatur.

5. Ratio tertiæ quoque partis est : Voluntarium interpretativum sufficit ad peccandum ; quia in moralibus interpretativum æquivaleret formali : sed advertentia interpretativa sufficit ad voluntarium interpretativum : ergo. Min. probatur. Qui voluntariè negligit ponere media ad consequendum aliquem finem necessaria, prudenter censetur nolle ponere ipsum finem, ac proinde neglectus finis fit ipsi interpretativè voluntarius : sed is dicitur habere interpretativam advertentiam ad malitiam morosæ delectationis, qui habet voluntariam negligentiam in investiganda malitia ipsius, quæ tamen investigatio & cognitio debuisset & potuisset ipsum retrahere à consensu ; ergo etiam delectatio ex tali neglectu consecuta imputatur ipsi, & censetur interpretativè voluntaria.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

6. Dices primò. Multi peccant absque ullo remorsu conscientiæ, de quibus dicitur Job 15.

quod bibant sicut aquam iniquitatem : ergo ad peccandum non semper concurrat advertentia rationis, ista quippe pertineret ad iudicium conscientiæ. Imò quantò peccatores sunt magis habituati, & demersi in profundo peccatorum, tantò minùs cogitant de malitia peccati, ut experientia docet. Unde Sorbona, teste Wendrochio, hanc propositionem Baunii falsitatis damnavit Anno 1641. *Nunquam peccatur, nisi præviâ peccati cognitione animus illustretur.* Secundò persecutores Apostolorum exilimabant se obsequium præstare DEO : ergo non habebant notitiam & advertentiam malitiæ : ac tertio multa committuntur peccata ex ignorantia, h. e. defectu debitæ advertentia : ergo in iis non adest advertentia peccati.

7. Respondeo. Quamvis multi peccent sine remorsu conscientiæ, in quantum remorsus peccati significat anxietatem & pavorem quandam ex reprehensione gloriæ relicti ; non tamen sine remorsu, in quantum iste significat dictamen internum, quo ostenditur aliquid contrarium legi divinæ, quod saltem inchoativè reperitur in quovis peccatore, quantumvis habituato. Quæ admonitio conscientiæ præcessit etiam in persecutoribus Apostolorum, & præcedit in peccantibus ex ignorantia : hi enim licet non semper proximè, saltem tamen remotè interno stimulo urgentur ad veritatem meliùs inquirendam ; in quo sensu intelligenda est censura Sorbonæ, aliàs non magnopere curanda. Ex quo patet solutio ad 2. & 3.

ARTICULUS VI.

An peccet mortaliter, qui negativè se habet ad insurgentes carnis tentationes?

SUMMARI A.

§. I.

Certiora præmittantur.

1. Exponitur status questionis.
2. Alia resistentia efficax, alia inefficax.
3. Variæ causæ ex quibus potest omitti resistentia.
4. In periculo consensûs requiritur efficax resistentia.
5. Omissio resistentiæ ex complacentia semper culpabilis.
6. Absque periculo consensûs non est obligatio ponendi impedimenta difficilia, & extraordinaria.
7. Ex causa rationabili possunt permitti motus impuri sine periculo consensûs.
8. Est peccatum mortale omittere omnem etiam simplicem displicentiam pravorum motuum.
9. Ratio 1. ex proximo periculo consensûs.
10. Ratio 2. ex voluntario interpretativo.
11. Probabilius etiam simplex displicentia non excusat à gravi peccato.
12. Ratio ex interpretativo consensu.
13. Ostenditur probabilitas sententiæ contrariæ.
14. Eius responsio ad fundamenta prioris sententiæ.
15. Quid prior sententia respondeat ad fundamenta posterioris.
16. Motus inordinati durantes contra resistentiam efficacem nec permissivè sunt voluntarii.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

STATUS questionis est, an si homo advertat carnales motus, vel sponte, vel ex objecti obsceni cogitatione aut imaginatione excitatos, teneatur positivè resistere ; an verò sufficiat ad exculationem à consensu & mortali peccato morosæ delectationis, ut non quidem positivè approbet illos motus, sed neque positivè improbet, aut efficaciter impedire conetur ? Ubi

Notandum primò. Resistentiam aliam esse efficacem, aliam inefficacem. Efficax est, per quam applicantur media ad ejusmodi tentationes reprimentas idonea. Inefficax est sola interna displicentia, & averlatio voluntatis. Cæterum media alia sunt ordinaria, ut est oratio & animi ac phantasiæ applicatio ad alia cogitanda ; alia extraordinaria & difficilia, ut flagra, cilicia, jejunia.

Notandum secundò. Voluntariam resistentiam omissionem intelligi posse vel omnis tam efficacis, quam inefficacis, vel solum efficacis resistentiæ. Eamque rursus ex diversis motivis oriri posse, vel propter simplicem complacentiam in illis motibus ; vel quia per experientiam prudenter aliquis timet, ne ex conatu resistendi incidat

E e a

in ma

in majores tentationes; vel tertio, quia quis confusus de animi sui constantia contemnit motus sensualitatis. Ut in hac quaestione certa ab incertis separantur.

4. Certum est primo: Quotiescunque subest proximum periculum consensus in delectationem, toties esse obligationem adhibendi positivam resistantiam applicando media, quae hic & nunc idonea & moraliter possibilia occurrunt: unde peccat mortaliter, qui stante tali periculo se habet negativè, siquidem committere se proximo periculo peccati semper est peccatum.
5. Certum est secundo: Illum peccare mortaliter, qui ex complacentia istorum motuum negligit illos reprimere: siquidem illa ipsa voluntatis complacentia est positivus consensus in ipsos.
6. Certum est tertio: Si absit periculum consensus, nullam esse obligationem ponendi media extraordinaria & difficilia, ut corporis castigationem per jejunia, cilicia, &c. neque esse obligationem omittendi actiones & studia vel ad spirituale, vel temporale commodum utilia, ut illi motus evitentur, prout in sequenti articulo amplius declarabitur.
7. Certum pariter est quarto: Cessante proximo & probabili periculo consensus, non esse peccatum, si non adhibeas efficaciam media ad repressionem illorum motuum, quando habes honestam & rationabilem causam illos permittendi, ut si ex resistantia conatu prudenter metuas graviore motus & tentationes, nam licet præceptum, *Non concupisces*, sit negativum, quo videntur omnes venereæ delectationes extra matrimonium semper & pro semper prohiberi; nihilominus tamen, in quantum præcipitur positiva resistantia istorum motuum, sic est affirmativum, quod non pro semper, sed pro tunc obligat, quando vel est periculum consensus, vel absque incommodo, & causa excusante servari potest.

Restat dubium inter Auctores, an ex sola animi & constantia confidentia possit aliquis quasi contemnendo istos motus habere se negativè ad ipsos sine peccato. Et quidem non esse peccatum saltem mortale absente periculo consensus, tenent Alvarez Arauco, Lorca, Castropal. aliique plurimi citati apud Salmanticens. hic disp. 20. dub. 5. cui sententia videtur etiam favere Doctor Ang. q. 15. de Ver. a. 4. ad 10. & in 2. dist. 24. q. 3. a. 4. nec non D. Bonaventura in 2. dist. 24. a. 2. q. 2. & Cajetan, in Sum. Damnant peccati mortalis negativam non resistantiam Martin. Montefin. Curiel. Zumel, Vasq. Valentia, Lessius l. 4. de Jure & Justit. c. 8. n. 17. Sayr. in clavi reg. l. 8. c. 7. Limitant Salmanticenses loc. cit. §. 2. n. 195. & distinguunt, fore peccatum mortale, si delectatio afferat periculum pollutionis, quam vocant gravem ex parte actus; absente hoc periculo, tamen delectatio foret gravis ex parte objecti, non audent penitus damnare peccati mortalis: quamvis in hanc sententiam inclinent n. 198. Layman l. 1. tr. 3. c. 6. distinguit absolute; esse mortale, si ne quidem simplici displicentia resistantiam adhibeas; non autem si cum simplici displicentia solum intermitras efficacem resistantiam, animum v. g. ad alia divertendo.

Adstruitur necessitas simplicis displicentiae.

CONCLUSIO PRIMA. Peccat mortaliter, qui neque efficaciter, neque inefficaciter per simplicem displicentiam resistit inordinatis motibus concupiscentiae post plenam advertentiam eorundem. Ita Doctores communiter.

Ratio est primo. Exponere se probabili & proximo periculo consensus in impuros motus, est peccatum mortale: sed qui post plenam advertentiam istiusmodi motuum absque rationabili causa illos permittendi, ne quidem simplicem illorum displicentiam elicit, exponit se probabili periculo consensus; ergo peccat mortaliter. Minor probatur: Est difficilissimum & rarissimum, ut voluntas circa objectum præsens diu maneat suspensa ab omni actu tam prosecutionis quam aversionis, cum hoc sit contra naturalem modum & summam ipsius flexibilitatem: atque motus carnales post plenam advertentiam sunt objectum præsens voluntati, & quidem propertum sub ratione objecti valde delectabilis; ergo vix est moraliter possibile, ut voluntas diu maneat suspensa ab omni actu. Vel ergo est proximè inclinata ad displicentiam vel complacentiam, atque, ut supponitur, displicentiam voluntatis suspendit: ergo erit proximè inclinata ad complacentiam, præsertim cum objectum sua natura valde delectabile connaturaliter trahat ad illam complacentiam: ergo voluntas suspendens displicentiam circa motus inordinatos, eo ipso committit proximo periculo voluntatis complacentiam circa illos. Unde male supponunt Adversarii, quod homo confusus animi sui constantia non debeat habere probabile periculum consentiendi, quia in tanta, tamque naturali voluntatis proclivitate sine causa dissentium & displicentiam retinere, hoc ipsum est probabili consentiendi periculo se committere.

Ratio est secundo. Qui non habet displicentiam de objecto, quod tanquam objectum displicentiae practice repræsentatur in intellectu, habet æquivalenter, & interpretativè complacentiam ipsius: sed hæc in materia gravi est generè peccatum: ergo. Major probatur inprimis a paritate omittentis Sacrum, quod tenetur audire; nam ille hoc ipso quod per plenam advertentiam omisso Sacri ipsi repræsentetur tanquam prohibita, adeoque ut objectum fuge & aversionis, & tamen suspendat & retrahat voluntatem audiendi Sacrum, atque ita permittat currendam missionem Sacri, in prudentum judicio ita se habet, ac si positivè veller ommissionem Sacri: idemque omisso Sacri dicitur ipsi interpretativè voluntaria; sic pariter cui plena advertentia repræsentat motus inhonestos tanquam graviter inordinatos, atque à voluntate practice respiciendos, si displicentiam suspendat, hoc ipso interpretativè censetur consentire in illos actus.

Confirmatur primo. Motivum retinendi displicentiam vel est eorundem inhonestas, vel delectabilitas. Non primum, quia hæc est motivum displicentiae & aversionis; ergo secundum: sed delectabilitas est ex natura sua motivum complacentiae; ergo qui post plenam ad-

vertentiam omittit elicere displicentiam illorum motuum, convincitur habere formalem, vel saltem interpretativam complacentiam, adeoque consensum eorumdem.

Confirmatur secundò. Authores, qui à gravi peccato excusant simplicem solùm displicentiam istorum motuum, tamen admittunt, saltem venialem malitiam in negligentia efficaciter resistendi: ergo, qui ne quidem conatur elicere simplicem displicentiam, gravius & mortaliter peccat.

§. III.

Astruitur probabilitas sententia requirentis efficacem resistentiam.

11. **CONCLUSIO SECUNDA.** *Probabilis est illud peccare mortaliter, qui post plenam advertentiam motuum pravorum sine rationabili causa illos permittit nullo adhibito conatu in contrarium, saltem animum ad alia divertendo. Ita illustrius Reding hic q. 13. a. 2. controv. cum plurimis sup. allegatis.*

12. Ratio est: Interpretativus consensus in delectationem veneream est peccatum mortale: sed qui post plenam advertentiam non adhibet diligentiam ad reprimendam delectationem veneream, interpretativè consentit in illam: ergo peccat mortaliter. Major probatur. Interpretativus consensus in moralibus æquivaleret formali & directo, ut per inductionem ostendi potest: ergo cum formalis consensus in veneream delectationem sit mortale peccatum, etiam interpretativus consensus in illam est peccatum mortale. Minor quoque principalis probatur primò: quia si non adesset consensus saltem interpretativus, tunc ne quidem committeretur veniale peccatum: sed hoc est contra doctrinam Adversariorum: ergo. Secundò. Ille consentit interpretativè in delectationem, qui illam voluntariè non reprimat, cum possit & teneretur reprimere: sed hoc fit in nostra hypothesi: ergo. Minor quoad posse supponitur; quoad alteram partem nimirum quòd negativè se habens etiam teneatur illos motus reprimere, probatur: Est naturalis obligatio in ratione, ut regat potentias inferiores, ac dirigat in bonum rationis, & consequenter ut inordinatos ipsarum motus corrigat, & quantum fieri potest, impediatur, quæ obligatio, si fit in materia gravi, est gravis: atqui delectatio venerea extra statum & finem matrimonii habet gravem inordinationem contra bonum rationis, cum enim ex natura sua tendat ad pollutionem, est illicita in genere peccati mortalis: ergo ratio graviter obligatur ad illam delectationem pro posse impediendam, & consequenter si sit negligens in illa passione reprimenda, ipsi illa inordinatio imputabitur, quemadmodum Superiori imputatur peccatum & excessus subditi, quem ille poterat & tenebatur impedire.

Confirmatur primò. Si illa delectatio esset venialiter tantùm peccaminosa, vel esset propter parvitatem materiæ, vel propter imperfectam advertentiam. Non illud, quia non datur in hoc genere parvitas materiæ: Non istud, quia supponimus plenam advertentiam rationis.

Confirmatur secundò. Simplex & inefficax

displicentia non impedit voluntarium simpliciter, veluti patet exemplo mercatoris merces in mare cum displicentia projicientis: ergo simplex displicentia non impedit, quin delectatio carnalis adhuc sit simpliciter voluntaria, si voluntas, cum faciliè possit, illam reprimere negligat.

§. IV.

Exponitur probabilitas sententia non requirentis efficacem resistentiam.

CONCLUSIO TERTIA. *Est nihilominus 13. practice probabile, presertim pro timoratis aut scrupulosi conscientis, quòd simplex & inefficax displicentia excuset delectationem à gravi saltem peccato. Probatur. Permissio voluntaria rei habentis aliquam, sed non gravem inordinationem, non est grave, sed veniale peccatum: atqui inordinata commotio appetitus sensitivi naturaliter & præter voluntatem exorta sine probabili periculo consensus non videtur esse grave malum: ergo etiam voluntaria permissio ejusmodi motuum non est grave peccatum, & consequenter non est gravis obligatio ejusmodi motibus efficaciter resistendi. Minor probatur: nam istæ commotiones, supposito lapsu originali, ex naturæ infirmitate facillimè oriuntur: nec alià ratione sunt graviter prohibita per præceptum, Non concupisces, nisi quatenus trahunt, aut trahere possunt voluntatem ad consensum: sed stante actuali displicentia voluntatis non trahunt, nec possunt voluntatem trahere ad consensum: siquidem est impossibile simul habere complacentiam & displicentiam ejusdem rei: ergo ut sic non sunt graviter prohibita & mala.*

Confirmatur. Juxta communem sententiam non censetur grave peccatum, aliquà vanà causà venialiter malà, v. g. curioso aspectu, colloquio, lectione dare causam illis motibus, in illa actione prævisis, sed non intentis: neque est gravis obligatio removendi illas causas, si quis advertat ex ipsa inordinatam delectationem insurgere: ergo etiam non est gravis obligatio ejusmodi motus tollendi, animum ad alia applicando. Consequentia probatur: tum quia si non est gravis obligatio amovendi omnes causas istorum motuum, etiam non erit gravis obligatio ponendi causas impeditivas ipsorum: tum quia in priori casu ideo non est gravis obligatio, quia illi motus non habentur pro gravi malo: ergo eadem ratio valebit in posteriori casu.

Ad fundamenta prioris sententiæ. Respondeo primò, negando min. quia tunc solam effectus ex omissione secutus est interpretativè voluntarius, quando actus oppositus est sub præcepto: sed non videtur esse grave præceptum ponendi causas & media impediendi ejusmodi motus præter intentionem & ex infirmitate naturæ ortos.

Respondeo secundò, neg. maj. quòd sit grave peccatum, & æquivaleret directo & formali consensui, prout ex eo colligitur, quòd ejusmodi delectatio ex causa honesta quamvis non adeò gravi permitti possit, & qui actione venialiter malà dat causam, tantùm censetur communiter venialiter peccare. Et similiter ad probationem

Respondeo; Quod illi motus dicant gravem inordinationem, prout connotant formalem consensum voluntatis, non verò prout præter intentionem & ex infirmitate naturæ oriuntur. Ad 1. quoque Confirm. Respond. Non dari parvitatem materiæ in illis delectationibus per ordinem ad voluntatem positivam, & consensum formalem; non autem per ordinem ad voluntatem solum permissivam, respectu cuius aliquando nullum, aliquando leve peccatum reputatur. Ad 2. Confirmationem Resp. Simplex complacentia non impedit voluntarium simpliciter, vel permissivum, vel positivum & formale, concedo; semper positivum & formale, nego. In nostro igitur casu, etsi simplex displicentia non impediatur voluntarium permissivum, sufficit tamen, quod impediatur formale positivum. Nec est paritas aliarum instantiarum de mercatore mercem projiciente in mare, primò, quia ille tantum habet voluntatem conditionatam non projiciendi mercem: at in nostro casu negativè se habens ad commotionem appetitus sensitivi habet displicentiam absolutam, & voluntatem non consentiendi; & tantum non habet voluntatem motus reprimendi. Unde secundò, cum illa conditionata voluntate non projiciendi mercem stat absoluta formalis & efficax voluntas illas projiciendi: econtra cum displicentia istorum motuum nequaquam stat absoluta & efficax voluntas illos habendi. Et hoc ideo, quia projectio mercium fit ex imperio efficacis voluntatis per potentiam eidem despoti-

cè subiectam: at delectatio sensitiva oritur præter imperium voluntatis ex rebellione fomicis & sensualitatis non nisi civiliter subiectæ rationi.

Hæc sententia partim ex autoritate doctrinæ, partim ex præmissis fundamentis est satis probabilis saltem pro timoratis conscientis, quæ sæpe dubitant, an eiusmodi motibus debite resisterint. Nihilominus etiam prior & probabilior sententia ad istius fundamentum negat minime, quæ probatorem distinguit: postquam simplici displicentia non trahunt ad consensum formalem, concedo; interpretativum, nego minime, & consequentiam.

Ad confirmationem Respondet, negando consequentiam: quia ut delectationes sint voluntariæ in causa, & ut sic imputabiles in peccatum, vel debent per ipsas causas directè intendi, vel debet esse obligatio ipsas causas, in quibus prævidentur, evitandi, & sic pro qualitate obligationis erit gravitas peccati. Sed ut fiant voluntariæ interpretativè in seipsis, sufficit, quod ad istillorum plena advertentia, & tamen voluntas cum potest, non velit illas reprimere.

Colliges ex dictis: si motus inordinatos quosdam animi ad alia præsertim divina & æterna diversione [quod optimum remedium est & tranquillum] reprimere conatus fuit, & illi nihilominus ratione contradicente perdurent, non jam voluntati, sed fomicis rebellioni esse adscribendos, & ne quidem esse permissivè voluntarios: neque habendam eorum ampliùs rationem.

ARTICULUS VII.

Quasnam causas venereæ delectationis homo vitare teneatur?

SUMMARIUM.

1. *Varie cause impurorum motuum.*
2. *Directè intendere, & procurare pollutionem nullo casu licitum.*
3. *Respondetur ad instantiam de procuratione abortivis.*
4. *In periculo consensus vitande etiam cause honeste, ad quas sequitur pollutio.*
5. *Turpes motus ex causa mortaliter culpabili in genere luxuria contrahunt gravem malitiam.*
6. 7. 8. *Corollaria ex dictis.*
9. *Nulla est obligatio tollendi causas ex se honestas delectationis venereæ.*
10. *Delectatio ex causa culpabili extra genus luxuria non contrahit gravem malitiam.*
11. *Contrahit tamen venialem.*
12. *Solvitur objecta paritas de homicidio.*
13. *Solvitur paritas de præceptis juris positivi.*
14. *Quale sit debitum vitandi causas indirectas delectationis venereæ?*
15. *Ex obligatione resistendi delectationi venereæ, non rectè inferitur obligatio removendi omnes causas ipsius.*

§. I.

Prænotanda.

1. **N**otandum primò. Causas, in quibus prævideri possunt motus obsceni, vel pollutio secutura, esse diversas. Nam aliquæ sunt necessariæ, honestæ, utiles, ut est audire confessiones,

mederi corporibus, legere ejusmodi materias pro paranda eruditione juvando proximo &c. Aliquæ sunt indifferentes, ut equitare, comedere calida, &c. aliquæ peccaminosæ, eæque vel mortaliter, vel tantum venialiter tales, & vel extra vel intra genus luxuriæ. Aliquæ sunt causa proxima, per se influentes, ut impuri tactus, oscula; alia verò remotè & per accidens concurrunt, ut erapula.

Notandum secundò, tanquam indubitatum Nullo casu etiam ad vitam servandam esse licitum, directè per quamcunque causam querere intendere, vel procurare pollutionem; eamque sic intentam & quasitam semper esse peccatum mortale contra naturam, siquidem habet intrinsecam repugnantiam cum fine & bono naturæ quæ in emissionem seminis unice bonum proles per viam legitimæ generationis intendit. Idem dicendum de venereis motibus extra statum matrimonii, siquidem isti quoque semper sunt inchoata mollities, vel fornicatio. Intra statum matrimonii verò toties sunt peccata mortalia, quoties voluntariè habentur cum probabili periculo pollutionis.

Dices: Licet matri pro conservatione vitæ tantum non dum animatum directè depellere, quando ex illius retentione de vita periclitatur: ita enim sentit Th. Sanch. l. 9. de matr. disp. 20. n. 1. cum pluribus à se citatis, quem etiam sequuntur Salmeron.